

BEUNINGS BESTUURSMODEL: DE WEG NAAR EEN RAADSPROGRAMMA

INLEIDING

Het is tijd voor een andere vorm van besturen. De afgelopen periode is de Werkgroep Vergadermodel aan de slag gegaan om te onderzoeken op welke wijze de positie en rol van de gemeenteraad versterkt kan worden. Dit heeft geleid tot een voorstel onder de benaming 'Beunings Bestuursmodel' de gemeenteraad heeft hierover een besluit genomen in de raadsvergadering van 25 januari 2022. Onderdeel van dit besluit is onder andere:

- een aanpassing in de planning & controlcyclus waardoor de gemeenteraad haar wensen en ideeën in het voorjaar kenbaar maakt, zodat het college daarmee rekening kan houden bij het opstellen van de Programmabegroting;
- vier keer per jaar 'Raad op Locatie' organiseren: de gemeenteraad gaat op locatie en nodigt inwoners of vertegenwoordigers uit de samenleving uit;
- het ontwikkelen van een Raadsprogramma, zo mogelijk met inbreng van de lokale samenleving.

Onze samenleving is klaar voor de volgende stap. Er is een roep uit de samenleving om te zoeken naar nieuwe mogelijkheden om het lokale democratische proces nieuwe vorm en inhoud te geven. De betrokkenheid die inwoners voelen als het om hun directe leef- en woonomgeving gaat is groot. Door de gemeenteraad en samen met de lokale samenleving kan geëxperimenteerd worden met nieuwe vormen om bestuur en inwoners dicht bij elkaar te brengen.

Een thematisch raadsprogramma biedt mogelijkheden om samen aan de slag te gaan. Het programma geeft hoofdthema's aan, die hun uitwerking in de vervolgaanpak krijgen. Onderdeel van die vervolgaanpak is:

- de uitwerking die het college aan deze thema's gaat geven in de Programmabegroting;
- het vervolg met 'Raad op Locatie' en andere initiatieven om bestuur en samenleving bij elkaar te brengen;
- de mogelijkheid om als gemeenteraad het initiatief te nemen en de regie houden, door bijvoorbeeld een raadswerkgroep te belasten met de doorontwikkeling.

Het raadsprogramma heeft een directe relatie met het coalitieakkoord. Na de verkiezingen in maart 2022 zijn verkennende gesprekken met alle politieke partijen gevoerd. Vervolgens zijn door een externe informateur gesprekken gevoerd waarbij tal van inhoudelijke onderwerpen de revue zijn gepasseerd. In de formatiefase is tot een coalitieakkoord gekomen waarin onderwerpen zijn opgenomen die in deze verschillende fasen zijn genoemd. Dat laat onverlet dat het Raadsprogramma een verantwoordelijkheid van de gehele raad is en te beschouwen is als een opdracht van de gehele raad aan het college.

Het raadsprogramma is geen dichtgetimmerd programma. Er is voor gekozen om te starten met een beperkt aantal hoofdthema's en deze in een later stadium uit te werken. Vooralsnog starten we met drie hoofdthema's en een algemeen thema.

Het is samen experimenteren en zoeken. Het is in dit stadium een redelijk abstract programma dat een nadere uitwerking vraagt, het is zeker geen blauwdruk en er zal gezocht worden naar een vorm die bij de gemeente Beuningen en de lokale samenleving van Beuningen past. We moeten elkaar daarbij de ruimte geven om te leren, waarbij begrip en respect voor elkaar centraal staan. We willen nieuwe vormen van betrokkenheid en democratie een kans geven, elkaar inspireren en motiveren van het geëigende pad af te wijken.

BEUNINGSE AANPAK

De Beuningse aanpak om te komen tot een Raadsprogramma kenmerkt zich door de volgende stappen:

1. Op 13 april 2022 is als vervolg op het raadsbesluit over het 'Beunings Bestuursmodel' een workshop gehouden met vertegenwoordigers van alle fracties uit de gemeenteraad. In deze workshop zijn, op basis van een eerdere verkenning in de Werkgroep Vergadermodel, verschillende varianten van een Raadsprogramma toegelicht en zijn ervaringen uit de praktijk getoond. In deze workshop is de principe-keuze gemaakt om te focussen op drie hoofdthema's, te weten:
 - a. participatie,
 - b. senioren en jeugd,
 - c. ontmoeten.
2. Op 21 april 2022 is de eerste bijeenkomst van 'Raad op Locatie' gehouden in de Kloosterhof in Weurt. Inwoners van de gemeente Beuningen zijn uitgenodigd, de gemeenteraad heeft zich voorgesteld en is in gesprek gegaan met inwoners. De avond is benut om onderwerpen en aandachtspunten op te halen die gebruikt kunnen worden voor het Raadsprogramma.
3. Op 28 april 2022 heeft een tweede workshop met de gemeenteraad plaatsgevonden waarvoor alle fracties uit de gemeenteraad zijn uitgenodigd en een vertegenwoordiging van alle fracties aanwezig was. In deze tweede workshop heeft een verdiepingsslag van de eerste workshop plaatsgevonden, inclusief de bevindingen van 'Raad op Locatie'.

THEMATISCH RAADSPROGRAMMA

Deze Beuningse aanpak heeft geleid tot de volgende drie hoofdthema's, inclusief een aantal aandachtspunten en subthema's en een vierde algemeen thema met betrekking tot de rol en positie van de gemeenteraad.

Thema 1: Participatie

a. Bij elk raadsvoorstel wordt een paragraaf toegevoegd waarin aangegeven wordt welke vorm en mate van participatie bij het betreffende onderwerp en de aanpak aan de orde is. Op deze wijze wordt vooraf duidelijk wat de bedoeling is op het gebied van participatie, wordt de gemeenteraad vooraf meegenomen en vindt vooraf besluitvorming plaats. Voorlopig kan daarbij als uitgangspunt voor de verschillende vormen van participatie de 'participatieladder' gebruikt worden.

- **Zelf organiseren:** inwoners nemen zelf initiatieven.
- **(Mee)beslissen:** besluitvorming aan betrokkenen laten, gemeenten neemt resultaten over.
- **Coproduceren:** in gelijkwaardigheid oplossingen zoeken, gemeente verbindt aan uitkomst.
- **Adviseren:** inwoners geven problemen/oplossingen, gemeente kan beargumenteerd afwijken.
- **Raadplegen:** inwoners geven reactie, gemeente is niet gebonden.
- **Informereren:** gemeente bepaalt zelf agenda en informeert inwoners.

- b. Onderzoek doen naar de mogelijkheden en voor- en nadelen van de introductie van wijk- of dorpsraden. **De mogelijkheid van het instellen van een seniorenraad wordt hierbij ook meegenomen.**
- c. In de zoektocht naar andere vormen van lokale democratie en participatie en de versterking van de relatie tussen inwoners en politiek, wordt de introductie van een **inwonersplatform**, -panel of -beraad overwogen. Het gedachtegoed van David van Reybrouck en Eva Rovers wordt bij deze afwegingen meegenomen. Via loting groepen inwoners bij elkaar brengen kan een middel en kans zijn om bij participatie niet alleen met 'usual suspects' van doen te hebben.

Thema 2: Senioren en jeugd

In algemene zin is aandacht gevraagd voor verschillende doelgroepen, in het bijzonder voor senioren en jeugd.

- a. Organiseer met doelgroepen, specifiek met senioren en jeugd, een bijeenkomst om op te halen welke behoeften bij deze doelgroepen liggen. Wat zijn de verschillende groepen senioren/ Waar hebben ze behoefte aan? En hoe zit dat bij de jeugd?
- b. Zoek naar combinaties om groepen bij elkaar te krijgen. Wat zijn de mogelijkheden om bijvoorbeeld kinderdagverblijven in een bejaardencentrum te plaatsen?
- c. Hoe ziet de samenleving er überhaupt uit? Kijk goed naar de samenstelling van de lokale bevolking (sociale kaart). Maak gebruik van big data en analyses. Wat leveren deze aan gegevens en informatie op?

Thema 3: Ontmoeten

In de eerste workshop zijn diverse subthema's genoemd:

- a. Sport en bewegen
- b. Kunst en cultuur
- c. Faciliteiten
- d. Inclusiviteit
- e. Betrokkenheid
- f. Sociale cohesie
- g. Eenzaamheid

Allemaal subthema's die door de gemeenteraad belangrijk worden gevonden en die aandacht en uitwerking vragen. De gemeenteraad heeft aangegeven dat deze subthema's niet op zichzelf staan, maar deze vooral ook van belang zijn vanwege hun betekenis op het kader van 'ontmoeten'. Voorbeeld: sport en bewegen wordt niet alleen belangrijk gevonden omdat het gezond is; het worden vooral ook van belang gevonden vanwege de sociale betekenis en daarmee een mogelijkheid biedt om elkaar te ontmoeten.

- a. Het faciliteren van simpele 'ontmoetingsplekken' waar jong en oud kan ontmoeten, bijvoorbeeld in de vorm van bankjes, grote keien en boomstronken.
- b. Ga in gesprek met ondernemingsverenigingen, nodig deze uit en bekijk de mogelijkheden om met een actieplan te komen.
- c. De uitstraling van het centrum verdient aandacht en verbetering. Het centrum dient uitnodigender te zijn. Wat is hierbij de rol van de gemeente (mede in de context van de 'participatieladder')?

Thema 4: Rol en positie van de gemeenteraad

In de raadsvergadering d.d. 25 januari 2022 heeft de gemeenteraad een besluit genomen over het 'Beunings Bestuursmodel'. Dit besluit is genomen mede ter versterking van de rol en positie van de gemeenteraad. Belangrijke onderdelen daarvan zijn:

- a. Een geactualiseerde 'Gereedschapskist met instrumenten voor raadsleden', waarmee de mogelijkheden voor raad en raadsleden verbeterd zijn.
- b. Een meer gestructureerde agendasetting van commissievergadering waarbij een onderscheid en fasering is aangebracht met de introductie van Informatiebijeenkomsten en de bespreking van agendapunten op basis van beeldvorming, oordeelsvorming of besluitvorming.
- c. Een planning & controlcyclus nieuwe stijl, met een kaderstellend debat in het voorjaar.
- d. De introductie van startnotitie bij grote onderwerpen, alvorens onderwerpen nadere uitwerking krijgen.
- e. Notities van raadsleden en/of fracties om het beeldvormend gesprek in de commissievergaderingen te bevorderen.
- f. De introductie van 'Raad op Locatie' waarbij de gemeenteraad vier keer per jaar op locatie in de gemeente een bijeenkomst organiseert.

Het is aan de gemeenteraad van de gemeente Beuningen, en in het bijzonder aan de Werkgroep Vergadermodel, te monitoren en te evalueren, zodat genoemde vier hoofdthema's de komende periode voortvarend ter hand worden genomen. De mogelijkheid om daarbij de uitwerking niet alleen aan het college te laten, maar het initiatief naar de gemeenteraad te trekken en de regie te behouden, is daarbij een optie. Een werkgroep met vertegenwoordigers uit de gemeenteraad kan per thema daarbij behulpzaam zijn.

Marcel Hermans,

14 mei 2022.